

Галоўны бібліятэкар
Нацыянальнай бібліятэкі
Беларусі

Лепшыя сярод лепшых XXIV Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»

13 мая 2016 г. падзведзены вынікі XXIV Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» за 2015 г.

Выявіць наватарскія падыходы, арыгінальныя ідэі, лепшыя перспектывыя напрацоўкі было галоўнай задачай кампетэнтнага журы. Традыцыйна пасяджэнне журы па падвядзенні вынікаў конкурсу адбылося ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. У склад журы ўвайшлі прадстаўнікі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, абласных выканаўчых камітэтаў, Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, абласных бібліятэк, цэнтралізаваных сістэм публічных і дзіцячых бібліятэк г. Мінска, грамадскага аб'яднання «Беларускі фонд культуры».

У рэспубліканскім этапе конкурсу прыняла ўдзел 41 публічная бібліятэка: 15 цэнтральных бібліятэк, 26 бібліятэк-філіялаў, у тым ліку 15 гарпасялковых і сельскіх, 10 дзіцячых. І на гэты раз, толькі Магілёўская вобласць прадставіла на конкурс па дзве работы ў кожную намінацыю (ад бібліятэк, якія знаходзяцца ў горадзе і бібліятэк, якія размешчаны ў пасёлках гарадскога тыпу або сельскіх населеных пунктах), як гэтага патрабуе Інструкцыя аб парадку правядзення рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» (рэд. 16 ліпеня 2013 г. № 43). На жаль, г. Мінск не прадставіў да разгляду журы ніводнай работы. А між тым, пераможцы ў кожнай з намінацый атрымалі дыпломы першай, другой, трэцяй ступені і грашовыя прэміі ў памерах 50, 40 і 30 базавых велічынь адпаведна.

Журы адзначыла высокую інфарматыўнасць і якасць афармлення, сістэматызацыю дадаткаў, куль-

туру падачы дасланых матэрыялаў: шматстаронкавае апісанне дзейнасці бібліятэк дапоўнена вялікай колькасцю мультымедычных дадаткаў, яркімі буклетамі, багата праілюстравана фотаздымкамі, малюнкамі. Значная колькасць распрацовак выканана як у тэкставым, так і ў электронным выглядзе, што сведчыць аб павелічэнні прымянення новых тэхналогій, у тым ліку і ў сельскіх бібліятэках.

Па выніках конкурсу дыпламамі першай, другой і трэцяй ступеняў былі адзначаны 23 бібліятэкі. 10 работ было вызначана журы на заахвочвальныя прэміі. Пераможцы конкурсу будуць узнагароджаны ў адпаведнасці з загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь № 98 ад 13 чэрвеня 2016 г. «Аб выніках XXIV Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»».

Больш падрабязна акцэнтуюм увагу на дасягненнях бібліятэк-пераможцаў, якія сталі лепшымі сярод лепшых у кожнай з намінацый і атрымалі дыпломы першай ступені.

У намінацыі «За пошукавую і даследчую працу» была прадстаўлена самая высокая колькасць работ – 13.

Першую прэмію сярод гарадскіх і раённых бібліятэк журы прысудзіла Асіповіцкай цэнтральнай раённай бібліятэцы дзяржаўнай установы культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сетка Асіповіцкага раёна» Магілёўскай вобласці. Бібліятэка доўгі час выдзе пошукавую работу па праекту «Імёны вайны. Дапоўнім Кнігу «Памяць», галоўнай задачай якога з'яўляецца стварэнне базы даных па прозвішчах загінуўшых і прапаўшых без звестак воінаў. Для дадатка кнігі «Памяць. Асіповіцкі раён» супрацоўніка-

мі бібліятэкі сабраны звесткі аб двухстах пяцідзесяці сямі ўраджэнцах Асіповіцкага раёна і трохсот трыццаці воінах Чырвонай арміі, якія загінулі пры абароне і вызваленні раёна. Напярэдадні 70-годдзя Перамогі стартаваў праект па стварэнні віртуальнага музея, прысвечанага Вялікай Айчыннай вайне «Вяртаюцца да нас салдаты імёны». У музеі змешчана інфармацыя аб падзеях ваенных гадоў, заснаваная на пошукава-даследчых матэрыялах: салдацкія пісьмы воінаў-землякоў, успаміны дзяцей Свіслацкага дзіцячага дома, хроніка лёсаў землякоў і пакутнікаў вайны, дакументы на невядомыя ўзнагароды за ратныя подзвігі. Акрамя таго, бібліятэка выступіла ініцыятарам стварэння пошукава-даследчага краязнаўчага цэнтра «Вайна. Памяць. Пошук», прысвечанага падзеям Вялікай Айчыннай вайны.

Сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк у гэтай намінацыі лепшай была адзначана Курынская сельская бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Віцебская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма» Віцебскай вобласці за рэалізацыю імідж-праекта «Фактары поспеху маёй бібліятэкі». Актыўную даследчую і пошукавую працу па зборы інфармацыі аб гісторыі роднага краю бібліятэкар адлюстравала ў «Летапісе вёскі Курына», які распавядае аб гісторыі сяла Курына з XVI ст. Летапіс змяшчае запісы сустрэч са старажыламі, успаміны, фотадакументы, копіі матэрыялаў з дзяржаўных і сямейных архіваў, музеяў, фондаў буйных бібліятэк. У рамках краязнаўчай праграмы «Тут карані, адсюль вытокі» пры бібліятэцы створаны этнаграфічны куток, дзе прадстаўлены старадаўнія рэчы хыхароў Курына і навакольных вёсак. Сёння этнаграфічны куток налічвае сто дваццаць чатыры экспанаты разнастайныя па зместу: рэчы гаспадарчага і хатняга ўжытку, адзенне, прадметы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва – даматканяныя пасцілкі, вязаныя вырабы, вышытыя сурвэткі, ручнікі і г. д. У этнаграфічным кутку працуе «Майстэрня рамесніка», дзе кожны ўдзельнік практычна можа паспрабаваць свае сілы ў тым ці іншым відзе народнай творчасці.

У намінацыю «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падростаючым пакаленнем» бібліятэкамі было даслана 11 работ.

Першая прэмія сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прызначана Светлагорскай раённай дзіцячай бібліятэцы Светлагорскай раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы Гомельскай вобласці за паспяховае рэалізацыю 10 праектаў па выхаванні дзяцей і падростаючага пакалення: «Мадэрнізацыя дзіцячых бібліятэк. Стварэнне сучаснага інфармацыйнага асяроддзя для дзяцей і юнацтва», «Бібліятэка і школа: партнёры ў галіне адукацыі», «Бібліятэка + дзіцячы садок: з кнігай па дарозе дзяцінства», «Кніжная гісторыя», «Арганізацыя часовай працоўнай занятасці навучэнскай моладзі ў час летніх канікул», «Бібліяпрыцемкі», «Нескучная бібліятэка», «Летняя фішка: чытай з сябрамі!», «Рукапісная кніга», «КНИГ-манія». Пры бібліятэцы створаны і плённа працуюць: медыяцэнтр, Куток японскай культуры, клубы па інтарэсах «Лідэр», «Там-Тамчык», «Літаратурынка». Варта адзначыць узаемадзеянне бібліятэкі з шэрагам сацыяльных партнёраў – дзіцячымі садкамі; школамі; цэнтрам карэкцыйна-развіваючага навучання і рэабілітацыі дзяцей з абмежаванымі магчымасцямі; упраўленнем па працы, занятасці і сацыяльнай абароне насельніцтва; Школай мастацтваў, Домам рамёстваў; Гарадскім цэнтрам культуры; тэлекампаніяй «Ранак»; газетами «Светлагорскія навіны» і «Ранак плюс».

Сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк першую прэмію ў гэтай намінацыі атрымала Лабковіцкая сельская бібліятэка-музей дзяржаўнай установы культуры «Бібліятэчная сетка Крычаўскага раёна» Магілёўскай вобласці. У рамках мэтавай праграмы «Бібліятэка-музей – цэнтр краязнаўчага асветніцтва для дзяцей» супрацоўнікамі бібліятэкі вядзецца грунтоўная пошукава-даследчая работа, праводзіцца шэраг культурна-масавых мерапрыемстваў краязнаўчай тэматыкі. Своеасаблівым брэндам бібліятэкі з’яўляюцца ўнікальныя матэрыялы аб знакамітых земляках Лабковіцкай зямлі, сабраныя па крупіцах з розных крыніц, з успамінаў сваякоў і аднавяскоўцаў. У створаным пры бібліятэцы музейным пакоі, сабрана ка-

лекцыя больш за ста экспанатаў беларускага побыту: макет печы, прылады селяніна, рэчы хатняга побыту, адзенне селяніна сярэдзіны XX ст., рэчы-сведкі Вялікай Айчыннай вайны. Асабліваю зацікаўленасць падрастаючага пакалення выклікае калекцыя традыцыйных мужчынскіх і жаночых касцюмаў XIX ст., вырабы народнага тэкстылю (абрусы, посілкі, рушнікі самаробнага палатна), здабытыя членамі краязнаўчага клуба «Наша спадчына» ў выніку шматлікіх краязнаўчых экспедыцый.

У намінацыю «За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы» бібліятэкамі было прадстаўлена 9 работ.

Лепшай сярод гарадскіх і раённых бібліятэк была адзначана Дзяржаўная ўстанова культуры «Бярэзінская цэнтральная раённая бібліятэка» Мінскай вобласці за ўжыванне нестандартных форм патрыятычнага выхавання, разлічаных на асаблівае маладзёжнае ўспрымання і павышаную крытычнасць аўдыторыі. Бібліятэкай рэалізаваны інавацыйна-творчы мастацка-патрыятычны юбілейны праект «70-годдзю перамогі – 70 патрыятычных спраў», які стартаваў у 2014 г. Капілка важкіх спраў праекта ўключае трыццаць акцый і семдзiesiąт мерапрыемстваў ваенна-патрыятычнага характару, ініцыяваных бібліятэкай і рэалізаваных у творчай садружнасці з культурнымі і адукацыйнымі ўстановамі, грамадскімі маладзёжнымі, ветэранскімі і жаночымі арганізацыямі раёна. Адаптанымі да новага рытму часу навацыямі праекта сталі: агіт-поезд мужнасці, летні вулічны тэатр, паэтычны аўтобус, краязнаўча-патрыятычны лекторый на калёсах, экскурсійныя аўтапрабегі. Бібліятэкарамі створана Кніга ўспамінаў «Вайна маю памяць дагэтуль катэе», якая ўключае звыш ста успамінаў дзяцей вайны, выгнаннікаў на прымусовыя работы ў Германію, сваякоў былых падпольшчыкаў.

Сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк на першую прэмію журы вылучыла Бяседавіцкую бібліятэку флары і фаўны дзяржаўнай установы культуры «Бібліятэчная сетка Хоцімскага раёна» Магілёўскай вобласці. Статус «флары і фаўны» бібліятэка атрымала ў 2011 г. у сувязі з неабходнасцю сістэматызацыі ўзрастаючага патоку экалагічнай інфармацыі і аказання насельніцтву кваліфікаванай інфармацыйнай падтрымкі. Бібліятэкай распрацавана і вядзецца работа па праграме «Зеленая бібліятэка», разлічанай на 2015–2017 гг. У рамках праграмы створаны экалагічны web-праект «Зеленая старонка Беседовіцкай бібліятэкі флары і фаўны», які размешчаны на сайце Хоцімскай бібліятэчнай сеткі. Web-праект складаецца з шэрагу раздзелаў: ЭКА-кніжная паліца, ЭКА-прэса, ЭКА-паэзія, ЭКА-заканадаўства, ЭКА-медыятэка. Пры бібліятэцы працуе дзіцячы гурток экалагічнай накіраванасці «Расінка», аб дзейнасці якога напярэдадні 2016 г. тэлеканалом «Беларусь 4. Магілёў» быў зняты відэасюжэт. Для больш выніковай дзейнасці па экалагічнай асвеце і інфармаванні насельніцтва супрацоўнікі бібліятэкі ажыццяўляюць каардынацыю з органамі мясцовага самакіравання, раённай інспекцыяй прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, супрацоўнічаюць з Бяседавіцкім вучэбна-педагагічным комплексам «Дзіцячы сад-сярэдня школа».

У намінацыю «За падтрымку і развіццё чытання» бібліятэкамі-ўдзельніцамі была даслана найменшая колькасць матэрыялаў – 8 работ.

Першую прэмію сярод гарадскіх і раённых бібліятэк атрымала Дзяржаўная ўстанова культуры «На-

вагрудская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці за прыцягненне ў сцены бібліятэкі моладзі, развіццё цікавасці да чытання праз выкарыстанне нестандартных форм папулярызацыі кнігі. Бібліятэка разам з Навагрудскім гандлёва-эканамічным каледжам з 2012 г. ажыццяўляе сумесны праект «Чытанне – шлях да дасканаласці», які шырока рэкламуе беларускую і сусветную літаратуру. Найбольш папулярныя бібліятэчныя мерапрыемствы праекта – літаратурныя подыумы і кніжныя дэфіле, адметнасць якіх скрыта ў незвычайнасці прадстаўлення кніг, а для самой моладзі – у імправізацыі і магчымасці пераўвасаблення. У рамках праведзенай бібліятэкай раённай акцыі «Моладзь ЗА кнігу і чытанне», скіраванай на распаўсюджванне кнігі і чытання сярод жыхароў Навагрудчыны, павышэнне прэстыжу чытання, прайшло пяцьдзiesiąт шэсць мерапрыемстваў: флэш-мобы, бібліядэсанты, PR-акцыі, чэмпіянаты маладых сем'яў. Апрабавана новая форма работы – маладзёжны валанцёрскі рух па арганізацыі дастаўкі бібліятэчных кніг чытачам, якія маюць у гэтым патрэбу.

Сярод гарпасялковых і сельскіх бібліятэк у адзначанай намінацыі першае месца заняла Каменская сельская бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Чавуская бібліятэчная сетка» Магілёўскай вобласці, вялікую ўвагу якая надае папулярызацыі кнігі і чытання. Бібліятэкай рэалізуецца мэтавая праграма «Чытаючая деревня», накіраваная на актывізацыю цікавасці да кнігі насельніцтва вёскі. Дзеля таго каб стымуляваць дзяцей не проста чытаць, а вучыцца аналізаваць прачытанае, фарміраваць сваё меркаванне аб прачытаным, бібліятэка рэалізуе цікавы праект «Экран прочитанных книг». Прыярытэтным напрамкам у дзейнасці бібліятэкі з'яўляецца ваенна-патрыятычнае выхаванне. У памяць аб тых далёкіх гадах, аб гераічных і трагічных падзеях, легендарных людзях нашай зямлі супрацоўнікамі бібліятэкі рэалізаваны праекты: «Память: воинские захоронения» (2014), «Живая память» (2015), мэта якіх – выхаванне ў маладога пакалення патрыятычных пачуццяў, фарміраванне свядомасці грамадзяніна-патрыёта на аснове гістарычных каштоўнасцяў, звычайў і традыцый. Пры бібліятэцы дзейнічае падлеткавы клуб «Патрыёт», члены якога штогод прымаюць удзел у акцыях па добраўпарадкаванні домаўладанняў ветэранаў і дзяцей вайны, помнікаў і воінскіх пахаванняў, азеляненні цэнтра вёскі.

Конкурс завершаны, вынікі падзведзены і пачынаецца адлік часу для рэалізацыі бібліятэкамі новых задумак і планаў. Прыемна тое, што прадстаўленыя на конкурс матэрыялы выразна адлюстроўваюць, як рэалізоўваецца патэнцыял работы бібліятэк у справе адраджэння нацыянальнай культуры, прапаганды яе здабыткаў, збірання і распаўсюджвання фальклорна-этнаграфічнай спадчыны. Кожная бібліятэка – гэта цікавая работа. І сёння можна з упэўненасцю сцвярджаць, што значную ролю ў гэтым адыгрывае рэспубліканскі конкурс «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры».

Summary

On the results of the XXIV Republican contest «Library – the center of national culture». The best of the best libraries winners are listed on nominations.